

Ludovicus Blosius

Richtlijn voor het geestelijk leven

en andere geestelijke werken

ARCO REEKS 15

INHOUD

Voorwoord	11
Inleiding	13
CANON VITAE SPIRITUALIS	19
Hoofdstuk I	
Het vertrouwen in God van de zondaar die tot inkeer komt	20
Hoofdstuk II	
Wanneer, door wie en hoe moet er doorgedacht worden over Gods goedheid en rechtvaardigheid	21
Hoofdstuk III	
Hoe eenvoudig het is voor een gelovige ziel om de zonden uit te wissen, in het bijzonder dagelijkse zonden	23
Hoofdstuk IV	
Welk berouw het beste is, en welke genoegdoening de beste is	25
Hoofdstuk V	
Geneesmiddelen tegen angst bij de bekeerde zondaar	27
Hoofdstuk VI	
Op welke wijze en met welke waakzaamheid je verzoeken tegenmoet moet treden	28
Hoofdstuk VII	
De strijd met de ondeugden door de navolging van de nederigheid en de andere deugden van Christus	31
Hoofdstuk VIII	
De oefening van de waarachtig nederigen tegen ijdelheid en eigenliefde	33
Hoofdstuk IX	
Tegenspoed moet worden aanvaard als toegebracht door God, die ons goed gezind is	34
Hoofdstuk X	
Het onverschillig zijn van onze wil en het je richten naar de wil van God bij tegenspoed	37
Hoofdstuk XI	
In het belijden van het geloof onder tegenspoed moet je volharden met het voorbeeld van de duldzaamheid van Christus voor ogen	38
Hoofdstuk XII	
Het met of zonder reden speculeren, of zorgen hebben over dingen die komen	39

Hoofdstuk XIII	
Over angstvallige schuldbelijdenissen en vreesachtigheid	41
Hoofdstuk XIV	
De volmaakte vrede en rust van de zielen	43
Hoofdstuk XV	
Men moet God zonder maat, mensen met maat beminnen	44
Hoofdstuk XVI	
Met welk doel en op welke wijze de lezing van de heilige Schrift moet worden geregeld	45
Hoofdstuk XVII	
Noodzaak van, nut van en voorwaarden voor het vroom gebed	48
Hoofdstuk XVIII	
De verering van de Heilige Maagd en de heiligen, zorg voor het psalmgebed	51
Hoofdstuk XIX	
Meditatie over het leven en het lijden van de Heer	53
Hoofdstuk XX	
Een aantal voorbeelden om je te oefenen in het mediteren op de kindertijd van Christus de Heer	54
Hoofdstuk XXI	
Een methode van overdenking over het lijden des Heren, en over de heilige Drievuldigheid	56
Hoofdstuk XXII	
Schietgebeden	58
Hoofdstuk XXIII	
De onderscheiding met betrekking tot het beginnen aan oefeningen, het ermee door gaan, en het beëindigen ervan	60
Hoofdstuk XXIV	
Regels en aanwijzingen over onderscheiding in geestelijke oefeningen	62
Hoofdstuk XXV	
Andere bepalingen met betrekking tot de voorzichtigheid	63
Hoofdstuk XXVI	
Uiterlijke devotie, openbaringen, troost, Eucharistie	65
Hoofdstuk XXVII	
Gehoorzaamheid en ongehoorzaamheid, het op een matige wijze bezig zijn, en vorming ontvangen	67
Hoofdstuk XXVIII	
De aarde, een groot boek van God	70
Hoofdstuk XXIX	
Het opstijgen van de geest tot God, over de trap der schepselen	71
Hoofdstuk XXX	
De zuivere bedoeling en hoe je langs alle wegen moet zorgen voor zuiverheid in je geest	73

Hoofdstuk XXXI	
Bewaak je tong en je oren, liefde tot de naaste	75
Hoofdstuk XXXII	
Oordelen en meningen over anderen dient men te vermijden, dag en nacht drage men zorg voor zichzelf	77
Hoofdstuk XXXIII	
Tot het uitroeien van ondeugden is een standvastige en hoog- gestemde ziel, vol goede wil en vertrouwen op God, in staat ..	79
Hoofdstuk XXXIV	
Je blik moet zijn gericht op de ware vreugden van het hemels leven	81
Hoofdstuk XXXV	
De lieflijkheid van het hemels vaderland	83
Hoofdstuk XXXVI	
Vorbereiding tot de zalige dood: verklaring van een mens die sterven gaat, en troost	84
Hoofdstuk XXXVII	
Christus is het vertrouwen op onze verlossing	86
Hoofdstuk XXXVIII	
Tegen de wanhoop en tegen de angst in het uur van de dood .	87
Gebed	89
TABELLA SPIRITUALIS	95
Hoofdstuk I	
Levensregels die men voor zichzelf en met anderen in alle onschuld moet volbrengen	96
Hoofdstuk II	
Richtlijn voor innerlijk leven	101
Hoofdstuk III	
De wijze om het snelste te komen tot de ware liefde Gods	105
Hoofdstuk IV	
Nuttig bijvoegsel - de oefening in het zich voegen naar de goddelijke wil omwille van de liefde Gods	113
Tenslotte	117
SPECULUM SPIRITUALE	121
Hoofdstuk I	
Waar moet hij beginnen die God van harte wil dienen	122
Hoofdstuk II	
Bepaalde deugden waarin de Christelijke mens zich voortdurend oefenen moet	129
Hoofdstuk III	
Hoe moet een geestelijke mens zich gedragen jegens zijn naaste en welke plichten heeft hij tegenover hem	133

Hoofdstuk IV	
Beheersing en waakzaamheid in liefde, vermaak, kleding, voedsel, de tong, de zinnen, houding en gedachten	138
Hoofdstuk V	
Raadgevingen en praktijk in de onderscheiding	143
Hoofdstuk VI	
Richtlijnen van troost voor hen die in verzoeking zijn	146
Hoofdstuk VII	
De troost van de onvolmaakten: de goede wil	152
Hoofdstuk VIII	
De school van nederigheid en geduld	156
Hoofdstuk IX	
De leer van de overgave in geloof, en enkele oefeningen	161
Hoofdstuk X	
Oefening in inkeer met de zeven doelen ervan	165
Hoofdstuk XI	
Altijd moet je smachten naar de mystieke eenheid met God	176
Hoofdstuk XII	
De verering van de Eucharistie, devotie tot de Moeder van God en van de heiligen	180
Hoofdstuk XIII	
Een middel tegen dorheid en verlatenheid	183
Hoofdstuk XIV	
Het denken over het einde	185
MONILE SPIRITUALE	191
Hoofdstuk I	
De onmetelijke barmhartigheid van God, en de goedertieren- heid van de Moeder Gods voor de zondaars, aangetoond aan de hand van verschillende openbaringen	192
Hoofdstuk II	
Over de voorzichtigheid en over de eenvoud in bedoeling, waar een geestelijk mens bij al wat hij doet aan vast moet houden	200
Hoofdstuk III	
Leerstukken over het gebed en het goddelijk officie	204
Hoofdstuk IV	
Het beoordelen en beteren van dagelijkse tekortkomingen met troost in bekoringen	210
Hoofdstuk V	
Het regelmatig biechten, en de wens om te biechten	216
Hoofdstuk VI	
Over het ontvangen van de heilige Eucharistie	218
Hoofdstuk VII	
Het deelhebben aan de verdiensten van Christus en de	

verdienste van gehoorzaamheid	222
Hoofdstuk VIII	
Verzorging van het lichaam	226
Hoofdstuk IX	
Regeling voor en wijze van nachtrust	228
Hoofdstuk X	
Het sterker worden door moeilijkheden	229
Hoofdstuk XI	
Over het vertrouwen in de goddelijke voorzienigheid en de volmaakte overgave	235
Hoofdstuk XII	
Over een gelukkige dood	237
Hoofdstuk XIII	
De straffen van het vagevuur	242
Hoofdstuk XIV	
Over de vreugden van het hemels paradijs	248
Bibliografie	255

Voorwoord

Verskillende jaren heb ik de *Richtlijn voor het geestelijk leven* en andere geestelijke werken gebruikt voor een geestelijke lezing tijdens mijn retraite en iedere keer opnieuw werd ik getroffen door de wijsheid, geestelijke diepgang en trefzekerheid van het werk van Ludovicus Blossius (Lodewijk de Blois). De geestelijke werken van deze Abt vond ik zo inspirerend dat ik ze gelezen heb als een tweede “Navolging van Christus”.

Abt Blossius had samen met keizer Karel V in Gent zijn opvoeding genoten en was in Leuven een leerling geweest van de later paus Adrianus VI. Hoewel de schrijver dus uit onze streken afkomstig is, heeft hij zijn werken in de Latijnse taal geschreven, bestemd als ze waren voor monniken, geestelijken en ontwikkelde leken. Deze zijn daarna in veel talen vertaald, maar er was nog steeds geen hedendaagse Nederlandse vertaling van beschikbaar.

Het verheugt me daarom dat eindelijk deze Nederlandse uitgave kan verschijnen door de goede zorgen van de priester drs. N. Mantje die de belangrijkste werken van Blossius heeft vertaald en van drs. W. Peeters, die de hele tekst heeft doorgenomen en correcties heeft aangebracht. Aan hen beiden wil ik mijn hartelijke dank uitspreken en dit werk wil ik graag ter lezing en meditatie aanbevelen. Dat het velen moge helpen om Christus na te volgen.

Haarlem, 24 april 2013

+Jan Hendriks
tit. bisschop van Arsacal
hulpbisschop van Haarlem-Amsterdam

Inleiding

Ludovicus Blosius is een religieus, Benedictijner monnik en abt, en een mystieke schrijver die leefde van 1506 tot 1566. Hij werd geboren bij Beaumont in Henegouwen, op het kasteel Donstiennes, in het adellijk geslacht van Blois en Chatillon, als zoon van Adriaan van Blois, heer van Jumigny, en Catharina van Barbacon de Donstiennes. Hij had verder nog vijf broers en drie zussen.

In die tijd lag Beaumont binnen de grenzen van het toenmalige prinsbisdom Luik, aan wat nu de Belgisch-Franse grens is bij Charleroi. Om deze reden zouden wij Ludovicus Blosius nu een Waalse Belg kunnen noemen.

Zijn ouders stuurden de jonge Ludovicus naar het Nederlandse hof van Karel V in Gent, waar hij werd opgeleid tot page voor de hoogste ambten in diens rijk. Hij zou met Karel V altijd een goede band behouden.

De verwachtingen die men van hem had moeten hoog gespannen zijn geweest; men zag grote verantwoordelijkheden voor de intelligente jongeman in het verschiet. Zijn aard wordt als zachtaardig en buitengewoon vriendelijk beschreven, en hij had een goede en heel gelovige opvoeding genoten.

Een gezwel aan het hoofd, dat zeer pijnlijk was en dat met een chirurgische ingreep moest worden verwijderd, houdt er volgens de bronnen verband mee dat hij een andere weg koos.

Toen de chirurgijn hem, volgens de overlevering, vroeg op welke wijze hij toen de snede moest maken, antwoordde de jonge Louis: "In de vorm van het kruis van Bourgogne!"

Dat teken zou hem nooit meer verlaten.

Hij zou de hoge verwachtingen die men van hem had, waarmaken, maar wel op een voor zijn omgeving onverwachte wijze, namelijk in het teken van het kruis. Egidius Gippus, abt van het klooster te Liessies waar Ludovicus intrad (hij was toen slechts 14 of volgens anderen 15 jaar oud) zag weldra dat hij met een heel getalenteerde en innerlijk rijke novice te maken had en stuurde hem na zijn noviciaat naar Leuven om daar kennis op te doen aan de universiteit. Daar was hij o.m. leerling van Adrianus Florensz Boeijens, de latere paus Adrianus VI, maar hij deed er vooral ook veel schriftkennis op, zoals te zien is in de vier hier vertaalde werken. Hij leerde Grieks en Hebreeuws, las de kerkvaders, en ook de Duitse geestelijke schrijvers Tauler en Suso. Tauler en Suso (1300-1361) waren dominicanen, theoretici van het mystieke leven en beide leerling van Eckhardt. Ludovicus Blosius werd beïnvloed door een nieuwe beweging die ermee ontstond. Later zou Ludovicus Blosius deze Tauler ook noemen en verdedigen in zijn geschriften.

Toen hij na de studie terugkeerde in het klooster te Liessies wees

de abt hem aan als zijn opvolger. In 1530 werd hij priester gewijd en omdat de abt reeds op 2 maart 1530 was overleden, werd hij met algemene stemmen gekozen tot abt van het klooster van Liessies. Hij ging direct aan het werk, om de tucht, de orde, de gelovige rechtzinnigheid en de monastieke praktijk in het klooster - en op andere plaatsen - te herstellen en te versterken.

Toen viel koning Frans I van Frankrijk het land binnen en moest het klooster te Liessies tijdelijk worden verlaten. De meeste monniken gingen naar het nabije Mons; Ludovicus Blosius zelf trok zich met drie monniken terug in het nabije Ath. Daar maakt hij een eerste begin met de strengere uitvoering van de regel van Benedictus die hem na aan het hart lag, en die hij - toen de oorlog voorbij was en alle monniken weer naar Liessies waren teruggekeerd - nu als abt in zijn klooster doorvoerde. Uit die tijd dateert de door hem geschreven *Spiegel voor Monniken*, en ook de *Canon Vitae Spiritualis*, welke in dit boek is opgenomen.

Tot aan het keizerlijk hof ontstond allens de idee dat de Benedictijner kloosters van die tijd iets moesten doen om de tucht opnieuw te herstellen. Ludovicus heeft toen een aanvulling op en een verklaring van de regel van Benedictus geschreven, welke door paus Paulus IV werden goedgekeurd. De resultaten bleven niet uit. De opbloei in religiositeit, welke het resultaat was van de werken van de jonge abt en van zijn uitleg van de regel, maakte dat Liessies meer en meer het middelpunt werd van het rechtschapen en strikte Benedictijns kloosterleven. Hetgeen tot stand kwam door de vele persoonlijke inspanningen van Ludovicus Blosius, die met zijn wijsheid veel wist te bereiken.

Hij heeft vele werken geschreven en had, zoals blijkt uit de inleiding van het *Speculum Spirituale*, altijd goede raad zowel voor religieuzen van zijn eigen als van andere ordes, als ook voor leken.

In alles wat hij gedaan, gezegd en geschreven heeft staat een duidelijke en doordachte orthodoxie centraal. Hij stelde zich streng op tegen de reformatie, zoals blijkt uit vele passages uit de vier vertaalde werken. Daarnaast was Ludovicus Blosius een barmhartig monnik. Dit komt tot uitdrukking in het feit dat hij het nooit nalaat om de lezer ervan te doordringen dat het berouw over hun dwaalingen voor deze ontkenneren een open - maar ook noodzakelijke! - weg blijft, om er dan wel een menselijk: "bid voor hen" aan toe te voegen. Dit zegt iets wezenlijks over Ludovicus Blosius. De bovennatuurlijke liefde en barmhartigheid van God tot de mens, en het belang van liefde van de mens tot God, zijn een terugkerend thema. Deze liefde loopt als een rode draad door al zijn beschouwingen, zijn mystiek, en zijn werk.

Ontroerend is zijn lyrische omschrijving van het universum dat hij ziet, en waar hij een open oog voor heeft. Hij beschrijft het hofleven,

maar ook de gevaren van oorlog, de genoegens en de ontberingen, de waarheid en de schone schijn vanuit een gelovig oogpunt. Als mysticus ziet hij de schoonheid van God en van het hemels paradijs en ook de hemel, de hel en het vagevuur, voor zich als een groot vergezicht.

De *discretio*, de voorzichtigheid, het doordacht omgaan met het monastieke leven in alles, komt op een bijzondere manier tot zijn recht in dat wat hij ons voorhoudt en dit getuigt van de hoge mate waarin die *discretio* deel was van de spiritualiteit en van de levenshouding van Ludovicus Blossius.

Er is een overlevering die spreekt van een briefwisseling met Ignatius van Loyola; Ludovicus Blossius zou in het klooster namelijk geestelijke oefeningen van diens hand hebben gebruikt.

Hij zou - volgens de overlevering - meermalen hebben geweigerd om aartsbisschop van Kamerijk te worden, en ook een benoeming tot abt in Doornik heeft hij beslist afgeslagen.

Duidelijk is dat hij werd geïnspireerd door de grote mystici van zijn tijd. Hij kent zijn eigen Benedictijnse traditie, de traditie van de kerk en de Schrift, maar is ook in aanraking gekomen met de nieuwe mystiek van zijn tijd. Hij is dus zowel bekend met de oude traditie, als ook met de nieuwe die op dat moment ontstond en groeide, hetgeen hem tot een bijzonder persoonlijkheid maakt.

Openlijke verering door de kerk is Ludovicus Blossius tot dusverre niet ten deel gevallen, afgezien van het feit dat de Benedictijner orde Ludovicus Blossius de titel "eerwaardige" heeft verleend. Van Ludovicus Blossius resten geen materiële gedenktekens. In de abdijkerk van het klooster te Liessies werd na zijn dood in 1566 wel degelijk een gedenkteken voor hem opgericht, doch de kerk en het klooster werden in 1793 verwoest en het puin in 1836 zelfs geveild.

Zijn vele werken zijn echter nooit vergeten. Deze werken werden in die tijd geroemd om hun diepte en rijkdom, waardoor zij even gewild waren als het - oudere - *Imitatio Christi*, het bekende werk dat aan Thomas a Kempis wordt toegeschreven. Onder meer kardinaal Newman nam met instemming notitie van zijn geschriften.

Deze inleiding zou niet compleet zijn zonder in te gaan op de heiligen, met wie wij in de *Monile Spirituale*, het vierde werk dat we in dit boek opnemen, kennis maken. Dit is een opmerkelijk werk dat aan de hand van tientallen visioenen de thema's herneemt, die in de andere drie werken in een meer uitleggende stijl worden besproken. Een reeks van indrukwekkende en leerrijke visioenen en vergezichten over God en mens, heden en hiernamaals. Een lange reeks visioenen - als een ketting! - van enkele mysticae.

De heiligen die in deze visioenen bijzonder naar voren komen zijn de H. Catharina van Siena en de H. Birgitta van Zweden, maar hij

laat ook een zekere Gertrudis, een Mechtildis en de H. Birgitta van Zweden aan het woord komen. Alle drie religieuzen en mysticae, uit de dertiende en veertiende eeuw.

De H. Birgitta van Zweden (1303 - 1373) is ons bekend als de stichteres van de Birgittinessen ofwel Birgittijnen, een van de grootste mystici van haar tijd, en in 1999 samen met de H. Catharina van Siena en de H. Edith Stein door paus Johannes Paulus II verheven tot patrones van Europa. Ze was de dochter van een adellijke rechter. Reeds als kind had zij visioenen. In 1316 werd zij uitgehuwelijkt aan een zekere Ulf Gudmarsson. In de *Monile Spirituale* lezen we hoe deze in een visioen van Birgitta Ulpho wordt genoemd. Zij en deze Ulpho waren zeer gelovig en Ulpho zou later cisterciënzer worden, nadat beiden samen naar Santiago de Compostella waren gepelgrimeerd. Ulpho overleed in 1344 en daarna stichtte de H. Birgitta haar orde, en het eerste klooster van de orde in Vadstena in Zweden. Net als de H. Catharina van Siena was ze - toen ze op latere leeftijd in Rome leefde, gedurende de Babylonische ballingschap der pausen - voorvechtster van de terugkeer van de pauszetel uit Avignon naar Rome. Zij schreef *Revelationes* waaruit in dit boek wordt geciteerd.

De H. Mechtildis van Helfta, volledig: Mechtildis (of Mathildis) van Hackeborn Wippra (Helfta, 1241 - aldaar 19 nov 1299) is voor ons veel minder bekend. Zij was een Duitse cisterciënzer religieuze, (en moet niet worden verward met Mère Mechtilde du St Sacrament (1614 - 1698)). De H. Mechtildis stamde uit adellijke familie uit Thüringen en trad op haar zevende jaar in het klooster Rodersdorf (ook als Rodardersdorf aangeduid) in. Haar natuurlijke zus was Gertrudis van Hackeborn: deze was daar, en ook vanaf 1258 in Helfta, haar abdis (in 1258 ging de hele Cisterciënzer gemeenschap uit het klooster te Rodersdorf over naar het klooster te Helfta). Zij was cantrix in haar klooster, en leidster van de kloosterschool en ook novicemeesteres. De H. Mechtildis was mystica en had vele visioenen van een christocentrisch en trinitarisch karakter. Er is een overlevering die vertelt dat bij haar overlijden Christus haar zijn Hart geschonken had.

Een andere non uit haar klooster, de H. Gertrudis van Helfta, later de Grote genoemd, heeft visioenen van de H. Mechtildis en van haarzelf beschreven in het *Liber Specialis Gratiae*, en deze zijn ook te vinden in het door de monniken te Solesmes uitgegeven *Revelationes Gertrudianae et Mechtildianae*. De H. Mechtildis was over dit optekenen van haar visioenen volgens overlevering aanvankelijk ontsteld, bang om door de visioenen in de problemen te komen, maar volgens de traditie was het Christus zelf die haar in een droom - gelukkig voor ons! - geruststelde. In het *Purgatorio* van Dante (XXVIII 40 e.v.) komt een figuur voor die Matelde wordt genoemd. Men neemt aan

dat Dante hiermee onze mystica Mechtildis heeft bedoeld, maar dit is echter omstreden.

In het leven van de H. Mechtildis hebben er derhalve, zoals de lezer misschien al heeft opgemerkt, twee Gertrudissen bestaan. Over deze personen is vaak verwarring ontstaan. De eerste was Gertrudis van Hackeborn, de natuurlijke zus van Mechtildis en abdis (1232-1291) die tot op heden bekend bleef om haar grote verdiensten als abdis van haar klooster. De tweede was de H. Gertrudis de Grote, dezelfde non die in Helfta de visioenen van Mechtildis heeft opgetekend. Deze H. Gertrudis de Grote is in de *Monile Spirituale* de derde grote mystica die Ludovicus Blosius aan het woord laat komen. Wie was zij?

De H. Gertrudis van Helfta de Grote is geboren in Eisleben in 1256 en overleed in Helfta in 1302. Ook zij kwam zeer jong in het kloosterleven terecht, al op haar vijfde jaar. Studieus en zeer bekend om haar wellevendheid wilde ze zich op latere leeftijd niettemin afkeren van de wijsbegeerte, doch volgens de overlevering was Christus zelf die haar in een visioen van dat onzalige idee afbracht. Zij leerde Latijn en bestudeerde de oude kerkelijke schrijvers. Haar visioenen zijn uitgegeven in de *Insinuationes divinae pietatis* door J. Lansperger uit 1536, en in een werk van de monniken van Solesmes uit 1875 onder de titel *Revelationes Gertrudianae et Mechtildianae*. De H. Gertrudis van Helfta is verder nog van belang, omdat zij een van de eerste H. Hartvereerders was, en zij is bekend geworden doordat anderen, waaronder Theresia van Avila, over haar hebben gesproken.

Die andere heilige Gertrudis (van Nijvel) komt, dit ten overvloede, in ons boek niet ter sprake.

De H. Catharina van Siena, die we in dit boek ook tegenkomen, is ons beter bekend. Zij was een van de grootste heilige vrouwen uit de kerkgeschiedenis. Zij leefde van 1347 tot 1380. Zij is heilig verklaard in 1461 en sinds 1970 kerklerares. Haar gelovige leven begint al op zevenjarige leeftijd. Toen ze 16 - 19 jaar was, had zij een eigen kleine kluis in de werkplaats van haar vader, de wolverver Jacopo Benincasa. Ze groeit verder op als dominicanes van de derde orde, en bloeit in haar gelovige werken en daden. In 1374 wordt de zalige Raymundus van Capua haar leidsman en ook haar biograaf, waardoor we veel over haar weten. Haar schitterendste uur is wanneer ze zich in Siena in 1374 heldhaftig gedraagt tijdens de pestepidemie aldaar. Verder is er ook van haar bekend hoe ze zich in Avignon in 1376 uitspreekt in aanwezigheid van paus Gregorius XI ten tijde van de Babylonische ballingschap van de pausen te Avignon. Hier verlangt zij dat de heilige Stoel weer naar Rome wordt verplaatst. In 1375 droeg zij de stigmata en ontving de genade van het mystieke huwelijk en ruilde - aldus de overlevering - aan het einde van haar korte en veelbewogen leven Christus' hart met dat van haarzelf. Zij

rust in een tombe in de bekende kerk Santa Maria sopra Minerva in Rome (bij het Pantheon) en haar hoofd rust in de S. Domenico in Siena.

Tenslotte komt er in een verschijning aan de H. Birgitta, in Hoofdstuk II van de *Monile Spirituale*, ook nog de martelares Agnes aan de orde. Zij is ten tijde van Valerianus en Diocletianus op zeer jeugdige leeftijd de marteldood gestorven. Twee kerken in Rome zijn naar haar genoemd, namelijk de S. Agnese in Agone met de catacomben van S. Agnese en de basilica S. Agnese fuori le Mura met de catacomben aldaar, aan de Via Nomentana.

Purmer, 3 december 2012,

drs. N. M. Mantje pr.